

Легалізація криптовалюти, петиція проти «Дії.City» й безпека даних українців. Інтерв'ю з Михайлом Федоровим

[Остап Крамар](#)

Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров у студії hromadske, Київ, 2 червня 2021 року

Про все це розповів міністр цифрової трансформації Михайло Федоров в етері програми «Мокрик По Живому» на hromadske.

Легалізація криптовалюти

Ми у першому читанні ухвалили законопроект про легалізацію цифрових активів. І дуже скоро буде друге читання. Ми будемо однією з небагатьох країн у світі, які це зробили. І це буде також прогрес, бо сьогодні, за даними одного з найголовніших рейтингів, що оцінюють адаптацію суспільства до криптовалют, ми на першому місці у світі.

У наших людей на руках насправді багато криптовалюти. Це проблема, тому що немає правового поля, немає закону, криптовалюта не легалізована.

Потрібно дуже швидко легалізувати. Учора була зустріч із Національним банком — у них ще були деякі питання, але ми дійшли згоди. Я сподіваюся, що протягом найближчого місяця ми зможемо винести на друге читання, ухвалити, і тоді всі транзакції з Bitcoin будуть прозорі.

Держава зробить прозору правову систему координат, у якій можна працювати. Тобто фактично легалізує можливості щось купувати за криптовалюту, обмінювати на гроші тощо.

Надійність документів у смартфоні

Паперові документи легше підробити, їх можна купити в інтернеті без проблем. У фоторедакторі підробити електронний паспорт неможливо.

Для таких життєвих ситуацій, коли потрібно перевірити, що це справді ти (наприклад, у банку або на пошті), ми зробили технологію, коли я можу перевірити дійсність вашого документа в режимі реального часу без додаткового обладнання.

Тобто якщо я наведу камерою смартфона на ваш QR-код у застосунку «Дія», то відразу побачу, що у вас дійсний документ — мені напише це на екрані. І в режимі реального часу триває запит у реєстр.

Якщо тебе зупинила поліція, ти маєш водійське посвідчення, але зник інтернет і не генерується QR-код, ми зробили так, що показується головна сторінка, на якій є номер твого посвідчення. І поліцейський може за номером твого документа перевірити, чи це ти.

Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров у студії hromadske, Київ, 2 червня 2021 року

Фото:

Олексій Нікулін/hromadske

Чому українців змусили носити паперовий додаток до ID-карток і як це виправляють?

Ввести ID-паспорти є правильним рішенням. Але допустили велику помилку, тому що дозволили територіальним громадам створювати власні реєстри, щоб фіксувати місце реєстрації людини.

Так, у нас більше ніж тисяча громад, дуже багато населених пунктів, у кожного є власний територіальний реєстр. І вони між собою не взаємодіють. Коли ухвалювали законопроект, просто потрібно було сказати, що тільки в демографічному реєстрі зберігається інформація про прописку.

А вони надали можливість громадам створювати реєстри. І тоді почали: дехто створив сам, хтось у когось замовив, хтось на папері інформацію фіксує.

Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров у студії hromadske, Київ, 2 червня 2021 року

Фото:

Олексій Нікулін/hromadske

Що ми зробили? З першого квітня випустили спеціальну постанову, за якою тепер громади мають приєднуватися до нашого реєстру, а якщо таких технологічних можливостей у них немає, ми надаємо інтерфейс від демографічного реєстру, де вони фіксують цю інформацію. Уже приєдналися 6 великих обласних центрів, і протягом найближчих кількох тижнів ще тисяча громад запрацює.

Так до кінця року ми розв'яжемо цю проблему з пропискою, і всі матимуть її у смартфоні. Ми перекладаємо відповідальність — носити цю довідку — на плечі держави.

Про безпеку даних українців у цифрових реєстрах

«Дія» поки що не зберігає персональних даних. Проблема персональних даних є в окремих реєстрах — потрібно захищати реєстри. Розгляньмо такий побутовий приклад: удома є телевізор, ви дивитеся випуск новин. Якщо щось станеться з вашим телевізором (наприклад, він зламається), то в студії нічого не відбудеться. Якщо в студії щось трапиться, у вас канал перестане працювати. Те ж саме відбувається з «Дією» — вона показує те, що є в студії, тільки студія — це бази даних.

Ми дуже багато уваги приділяємо захисту баз даних. Останнім часом не було таких випадків, щоб із ними щось сталося, але більшість баз даних були в жахливому стані. Однак демографічний реєстр, податковий — там усе в порядку. У нас також працював орган «Укрдержспецзв'язку», який займається кібернапрямком.

Лише минулого року ми зупинили закупівлі додаткових реєстрів, які взагалі не потрібні державі, на 2,8 мільярда гривень. Скільки до цього заробили — нехай вивчають правоохоронці. Що стратегічного ми зробили, коли побачили таку кількість реєстрів? Розробили систему-конструктор для створення реєстрів. Будь-яке міністерство чи державний орган зможуть розробити власний реєстр на базі цієї технології — він одразу буде безпечним. Це дозволить нам усі погані реєстри оновити через систему.

Цього року ми запустимо резервний дата-центр для резервування даних. Сьогодні такого немає — кожен державний орган сам собі придумує дата-центр для резервування.

Уперше в історії України ми здійснили спецоперацію з десятками обшуків людей, які продають злиті персональні дані на флешках. Окремо ми спілкуємось із месенджерами, щоб вони видаляли канали, де продають ці персональні дані.

Про [петицію](#) із закликом зупинити реалізацію «Дії.City»

У людей немає довіри не лише до влади, а й одне до одного, якщо

подивитися на дослідження. У Дубаї є 20 спеціальних систем, в ОАЕ — 50, у світі — 4 тисячі, а в Україні — нуль.

Замість того, щоб стимулювати й швидко запускати такі проекти, ми спілкуємось і пояснюємо спільноті: *«Та ні, ми робимо це не для того, щоб вас фіскалізувати»*. А вони думають, що це робиться (я читав такі міфи), щоб потім усіх загнати з ФОПів у «Дію.City», малюють страшного Гетманцева тощо.

читайте детальніше про створення «Дії.City»

Якщо подивитися на історію бідних країн, які стали багатими, то це ефективні політичні інститути, ідеальна податкова система, невелике податкове навантаження та максимальна дерегуляція. І ми хочемо все це реалізувати в «Дії.City».

Звичайно, є певна недовіра. Але я думаю, що це нормальний історичний етап. Після ухвалення цього законопроекту і запуску всієї системи будуть довіряти іншим проектам.

Константин Корсун

17 ч. · 2021-06-05

Почитав невелике інтерв'ю міністра-жижиталізатора – і зрозумів, що про цей штучно-ірраціональний штабель слів не можна мовчати:

<https://cutt.ly/Mnz0IY0>

Очевидно, що брехня і некомпетентність – ключові принципи державної політики міністерства цифрових ілюзій, більш відомого як Мінцирку.

Некомпетентність і брехня.

Брехати часто і багато, на різних каналах та у різних медіа, закривати рота та погрожувати усім незгодним, залучати до брехні міжнародних донорів та заманювати нечистоплотні комерційні компанії, створювати навколо себе штучну лояльну екосистему та активно зловживати владою - і тоді брехня поступово ставатиме «ною правдою». За принципом «тупої сили».

Щоправда, найбільша проблема будь-якої брехні полягає у тому, що у «нової правди» дуже короткий життєвий цикл і вона ніколи не зможе замінити собою правду справжню. Весь світовий досвід свідчить, що у стратегічній перспективі виграє той, хто грає за справжню Правду. Як я.

Ну а поки суто тактично виграє брехня і некомпетентність, а перемога кібер-Світла не здається скорою, я продовжу лупати сю скелю і випалювати липку павутину обману та невігластва мамкіних жижиталізаторів.

Отже, по пунктах.

Про легалізацію криптовалюти

На якому ми там першому місці у світі, за якими такими «найголовнішими рейтингами» і що таке «адаптація суспільства до криптовалют» – відомо лише внутрішнім демонам пана Михайла, які щось таке постійно йому нашіптують, а він озвучує своїм ротом.

Ні по яким показникам Україна не входить навіть в першу десятку чого завгодно, що має стосунок до ІТ. У тому числі по криптовалютам. Не вірте - то або вологі мрії, або свідомі маніпуляції.

За одним виключенням: нещодавно Фейсбук поставив Україну на друге місце (після США, хоча і з великим відривом). Але мова йшла про цілеспрямовані пропагандистські онілайн-кампанії у цій соціальній мережі, і Україна була другою (після США) мішенню, за кількістю таких спецоперацій, спрямованих проти неї.

Не думаю, що цим досягненням слід пишатися:

‘The US remains the primary target for foreign influence campaigns, Facebook's report said, highlighting 26 such efforts by a variety of sources from 2017 to 2020. (Ukraine follows as a distant second.)’
<https://cutt.ly/MnzIt3c>

Так от, про криптовалюти.

Повністю легалізувати їх не вдалося поки жодній державі Світу. Тому що їх придумали саме для того, щоб їх НЕможливо було «легалізувати» - тобто неможливо підпорядкувати будь-яким чиновникам, банкірам, центробанкам, фіскалам та іншим контролерам. Криптовалюти є такою собі втечею від тотального контролю умовної «держави». Ковтком свіжого повітря у задусі наглухо зарегульованого обігу грошових знаків, утопічна мрія про справедливість без політиків, ласих до грошей платників податків. Криптовалюти – квінтесенція негласного суспільного договору, згідно якого учасники довіряють Незалежній Чарівній Комп’ютерній Системі і продукти її життєдіяльності прийнято вважати певним еквівалентом для обміну на товари та послуги. Система, діаметрально альтернативна існуючій. Бунтарство та протест. Виклик та зневага. Ось яка глибинна природа криптовалют.

А дати математично точне визначення «що таке криптовалюта» так само складно, як дати визначення «що таке щастя» або «чим виміряти любов».

«Легалізувати» можна хіба що обмін криптовалют на традиційні грошові одиниці.

Справа у тому, що мусора усіх країн не розуміють (і не хочуть) ще таке криптовалюти і чому люди так активно міняють якісь біткоіни на «живі» гроші. А ці мільярди обмінних операцій відбуваються повністю поза межами їх обліку та контролю. Без їхньої відповідної доляхи, процента та «протекції».

Тому в Україні та в інших країнах «аваківські соколи» періодично здійснюють нальоти на точки обміну криптовалют, під приводом начебто «фінансування тероризму», «найзручніший спосіб розрахунків між злочинцями» чи зі схожих надуманих причин. За такою ж логікою треба заборонити автомобілі, бо злочинці дуже люблять ними користуватися. За результатами таких «рейдів» кримінальних справ ніяких не порушується (звісно), зате у жертв нальоту «зникають» гроші та біткоіни, а доблесна аваківська рать стає трішки багатшою.

Саме впорядкувати таку обмінну діяльність «біток-гроші-біток» і намагаються, (на мою думку) проектом закону **«Про віртуальні активи»** - щоб вибити основу під безпідставними бандитськими наїздами численних «таваріщей майорів». Наскільки ця спроба буде вдалою – побачимо, але мої очікування чомусь якісь скептичні. Тим більше, що закон очевидно пролобійований великими крипто-біржами, які втомилися платити мусорам і хочуть спокійно працювати в якомусь правовому полі. За що їх важко засуджувати.

«... і тоді всі транзакції з Bitcoin будуть прозорі.» - заявляє цифроміністр.

Дайте хтось пану Федорову підручник з основ криптовалют (або хоча б покажіть Гугл), з якого можна дізнатися, що усі транзакції з Bitcoin вже давно прозорі, від початку його появи, і кожен може публічно відслідковувати з якого гаманця на який гаманець коли і скільки одиниць було відправлено. Про цю особливість знає будь-хто, мінімально знайомий з предметом, але ж це не популярно серед чиновників – бути знайомим з предметом – цілком достатньо вивчити пару-трійку модних термінів і втикати їх де треба й не треба. Нехай фахівці сміються, але скільки їх, тих фахівців? Можна не звертати уваги, це статистична похибка, а піпл і так схаває.

Про документи у смартфоні

«У фоторедакторі підробити електронний паспорт неможливо.» - каже нам віце-прем'єр.

Дуже маніпулятивне твердження. Й настільки ж сумнівне.

І для початку потрібне точне технічне визначення що таке **«електронний паспорт»**, з усіма технічними подробицями: протоколами, архітектурою, каналами та способами передачі даних, мовами програмування, стеком

здіяних технологій, описом алгоритму роботи всього комплексу та взаємодії окремих його елементів, технічним завданнями на продукт, описом виконуваних функцій кожного елемента, їх призначення, вихідним кодом і багато-багато іншого.

Усе це потрібно, щоб максимально точно був зафіксований та ідентифікований *еталонний «електронний паспорт»* - щоб було з чим порівнювати. І щоб ці еталонні параметри не могли вручну тихенько змінити самі «дієві».

І лише маючи на руках усю цю документацію (бажано – публічно) можна говорити про можливість або неможливість його подробиці. **Теоретично, подробиці можна все, питання лише у наявності ресурсів та часу.**

А категоричне твердження «неможливо» - чистий інфантилізм не невігластво. Серйозні дорослі люди так ніколи не говорять, особливо коли йдеться про безпеку сучасних технологій.

Радісно розсміятися змусив мене наступний абзац:

«Якщо тебе зупинила поліція, ти маєш водійське посвідчення, але зник інтернет і не генерується QR-код, ми зробили так, що показується головна сторінка, на якій є номер твого посвідчення. І поліцейський може за номером твого документа перевірити, чи це ти.»

Синку, якщо «Інтернет зник» - то він зник для усіх, у тому числі і для поліцейського.

А давати кожному патрульному актуальну базу даних «на флешці» - тупо, тому що а) одразу будуть продавати і б) її потрібно оновлювати принаймні щогодини, а якщо «Інтернет зник» - то база не оновиться. І значить, що у деяких випадках буде або штраф, або «давай домовлятися».

Ну хіба що Ілон Макс надасть українським копам ексклюзивний ранній доступ до Starlink, але і він поки що не стабільний – замало супутників на орбіті.

Чи то збрехав тут Федоров, чи то просто затупив – не можу точно сказати.

Об'єднувати державні реєстри в один мега-реєстр – така собі ідея, якщо чесно. Монополізація сама по собі вкрай рідко йде на користь – забагато спокус для зловживань.

Крім того, у випадку одного супер-реєстра сильно страждає стійкість: якщо Великий Монстр з будь-яких причин ляже, то буде недоступно все і для всіх по всій країні. Падіння економіки, колапс, розруха, мідний таз, жижиталізація.

До того ж, одну велику «вежу зі скарбами», навіть супер-захищену – зручніше атакувати. Американці кілька років шукали шпаринку в комп'ютерній мережі іранській Бушерській АЕС, фізично відокремленої від Інтернет – і таки знайшли, у 2010 році. Про цю операцію (Stuxnet називається) і цю вдалу атаку навіть книжки написали.

Але ж книжки не для модних цифрових пацанів з айкосами та дуже поверхневими знаннями, еге ж? Лол, кек, олдскул, блокчейн.

Наступним буде мій улюблений фрагмент інтерв'ю:

“«Дія» поки що не зберігає персональних даних.”

Загалом це улюблена мантра “дієвих”: “заспокойтеся, Дія не зберігає персональних даних”. Чомусь “дієві” вважають, що ця магічна фраза одразу усіх заспокоїть, ага.

Хоча ж усім очевидно, що Дія точно “обробляє” персональні дані, а “зберігання” є всього лише одним із різновидів “обробки ПД”.

У свою чергу, “обробка” вимагає виконання цілого ряду вимог із захисту, чого “дієві”, звісно, не роблять.

Тому мені ніколи не була зрозуміла ця розрахована на клінічних ідіотів аргументація: “Дія не зберігає дані”. А що вам заваже їх вкрасти, якщо ці дані тисячі разів на день проходять через Дію та її сервери? Це виглядає наче злодій віддав своєму напарнику вкрадений гаманець і нахабно либиться тобі в очі: “Тю, та немає в мене твого гаманця, шотакойє”.

Але тепер і ця гнила відмазка вже не працює, адже слова Федорова публічно заперечує його власна команда.

Ось туюточку https://diia.gov.ua/app_policy , у пункті 7 чорним по білому, на офіційному порталі Дії написано, що Мінцифра таки зберігає дані, причому усі: ПІБ, ІНН, номер телефону, адреса, дата народження, стать, номер-серія паспорт, водійського посвідчення, email, закордонний паспорт, техпаспорт на авто, свідоцтво про народження – тобто ВСЕ! І аж до 5 років.

Фанати діджитальних криворуків можуть прийти до мене з вагомим аргументам: “так то ж Мінцифра зберігає, а не Дія». На що я відповім у їхньому ж дусі: «Акакаяразніцца?»

Перефразовуючи стару совкову приказку «Говоримо Дія – маємо на увазі Мінцирку, говоримо Мінцирку – маємо на увазі Дія».

Додаток Дія на 100% належить державному підприємству «Дія», а воно – на 100% належить Мінцирку. Чи цей логічний ланцюжок занадто складний для розуміння 73%?

Тобто по цьому пункту – Мишко зкоріше збрехав, ніж затупив. Чи навпаки?

Наступний перл: “У нас також працював орган «Укрдержспецзв'язку», який займається кібернапрямком.”

Хто в курсі, що таке Укрдержспецзв'язку? Вперше чую про таку організацію. Чи Федоров просто забув назву підвідомчого йому Держспецзв'язку? У якому особисто призначав і Голову, і заступників? У якому він, разом зі своїм коханим шефом-президентом ось на днях заново «відкривав» давно існуючий кіберцентр?

І що значить «працював»? Це за якими критеріями? Нові люди сіли на старі потоки, Держспецзв'язку (як і раніше) ні за що не відповідає, але продовжує жерти бюджетні мільйони, розгортається хвиля сміхотворних імітаційних атракціонів у вигляді фейкових «рід кіберекспертів» та «громадських рад», а національна кібербезпека як була у сраці – так там і залишається. Де можна помацати оте «працювала»? Крім дзюрчання в очі можна якусь об'єктивну інформацію про «працювала»?

І ще про урино-офтальмологію: від М. Федорова: «Уперше в історії України ми здійснили спецоперацію з десятками обшуків людей, які продають злиті персональні дані на флешках. »

Розказати, чим усі ті масові обшуки завершилися?

Величезним Нічим. Повірте, я маю багато непублічної інформації про ту роздуту федоровським Его справу. Це Велика Яскрава Пуста Бульбашка.

Обшуків дійсно провели багато, але «спіймали» лише дрібних перепродажників, які не дуже то й ховалися, і більшість з яких довелося відпустити через відсутність складу злочину. Організаторів не те що не посадили – навіть не з'ясували хто вони. Так само продовжують плідно працювати на свої теплих місцях інсайтери з числа працівників державних реєстрів, які продовжують продавати бази. Думаю, багато хто може назвати кілька ТГ-каналів, де пропонують до продажу найсвіжіші дані, у тому числі ті, які «не зберігаються» в Дії.

Тобто крилами тріщали гучно, а на виході – нуль. «У самурая немає цілі, у самурая є шлях». Шоу маст гоу он. Музика грає, а фраер продовжує танцювати.

На питання «Про петицію із закликом зупинити реалізацію «Дії.City» пан Федоров взагалі не відповів. Але замість відповіді нагородив якоїсь пурги про «недовіру один до одного», якісь «дослідження» (думаю, це точно британські вчені), про Дубай та ОАЕ, про «історію бідних країн які стали багатими»(!), про свої власні хателки і що після запуску цього проекту «будуть довіряти іншим проектам». Фейспалм.

А про спільноту сказав «А вони думають, що це робиться (я читав такі міфи), щоб потім усіх загнати з ФОПів у «Дію.City».

Але саме про це і йдеться, пане міністр. Практично увесь український ІТ-сектор у цьому переконаний. Це проста логіка, не потребує складних обчислень, як скласти два і два.

І ще з цієї розпливчастої (і не по темі питання) відповіді пана Михайла стало зрозуміло, що плювати зелені жижиталізатори хотіли на якусь там думку якоїсь там спільноти. Більше 80% українських ІТ-шників категорично проти Дія-Сіті, але і це для федорівської банди не аргумент: «Ми все одно вас поставимо раком, а ви просто розслабтесь та намагайтеся отримати задоволення».

Схоже, що Дія-Сіті так чи інакше продавлять законодавчо, нехай воно і не буде працювати, і нехай створить нові корупційні ризики (на додаток до існуючих) та погіршить стан ІТ в Україні – «роһу, пляшем» (С).

Між рядків вгадується меседж «Циц там, бидло, це ми тут влада».

Резюме

У цьому дописі я прокоментував майже усю текстову версію інтерв'ю з нешановним паном Федоровим.

На мою суб'єктивну думку, приблизно 40% тверджень цього пана - відверта брехня, ще 40% - мікс брехні та маніпуляцій, і лише 20% можна умовно вважати правдою або напівправдою.

Як можна так відверто брехати прямо в очі і все ще керувати мільйонами людей? От як таке можливо? У мене це не вкладається в голову. Це точно Україна, не Білорусь? Не Північна Корея? Саме за ось таких пацанів-брехунів голосували 73%?

І наприкінці про хороше

Вибити в «таваріща майора» законодавчу основу (точніше – законодавчу невизначеність) для грабунку крипто-обмінників - це, в принципі, хороша ідея.

Почати наводити лад з державними реєстрами – теж хороша ідея.

Звільнити громадянина від принизливих процедур доводити державі щось, що вона і так про тебе знає – також добре.

Але навіть ці начебто правильні речі настільки викривлені невіглаством, неосвіченістю, некомпетентністю, аморальністю та і просто посереднім рівнем розумових здібностей, що «за деревами лісу не видно». Розумні ідеї дискредитовані якістю їх втілення. Разом із брудною водою виплеснули дитя.

Один мій колега переконаний, що «неважливо наскільки великі ти робиш кроки, важливо що ти рухаєшся у вірному напрямку».

Думаю, це зручний лозунг для численних корупціонерів. Витратити колосальні кошти на мізерні позитивні зміни і казати при цьому «але ж ми рухаємося у вірному напрямку!». Тому розмір кроків все ж важливий, як на мене.

Тим більше, що насправді жижиталізатори тягнуть суспільство за волосся у щасливе цифрове майбутнє настільки швидко, що не помічають, як в руці залишається лише пасмо.

Що безпека примусово нав'язаних технологій - досить сумнівна.

При цьому дійсно відбуваються деякі позитивні речі, але це як у приказці про бочку меду та ложку дьогтю.

З одним уточненням: наразі меду та дьогтю у нашій з вами бочці – приблизно 50/50.

Але чомусь хочеться взагалі без дьогтю.

Чи це в принципі неможливо в Україні?

7. Персональні дані, зазначені в пункті 4 цього повідомлення, зберігаються Міністерством цифрової трансформації України протягом строку функціонування електронного кабінету суб'єкта персональних даних в мобільному додатку Порталу Дія (Дія), але не довше 5 років, якщо законодавством не визначено інший строк їх зберігання.

пункт 7, https://diia.gov.ua/app_policy